

**KAYO
MPOYI
VIRTAVAN
VEDEN
SUKUA**

ATENA

Isä on Zairessa ja helpotuksen tunne on vallannut meidät kaikki. Dina on kuin ei muistaisi kirjojaan enää ollenkaan. Minä olen tyytyväinen, ettei tarvitse lukea ääneen isän sanakirjaa, ja äiti on kuin kaksi ihmistä. Päivisin hän vitsailee eikä sano mitään, kun Dina opettelee balubojen kansantanssia mutuashia. Mama ya Elombe tulee lounaalle, mitä ei ole tapahtunut koskaan aiemmin. Äiti nauraa makeasti Maille joka on yhtäkkiä alkanut kävellä takaperin. Äiti pitelee vatsaansa ja sanoo, että Maista tulee isona varmasti koomikko. Iltaisin äiti muuttuu yksinäiseksi ja levottomaksi. Hän rukoi-lee monta kertaa ennen kuin on aika mennä nukkumaan.

»Rukoilkaa isänne ja Zaireen jääneiden sisarustenne puolesta. Siellä menee huonosti. Presidentti pelkää vallankaappausta», äiti sanoo. »Ihmisiä tapetaan.»

Dina ei ole huolissaan siitä, että Zairessa kuolee ihmisiä. Hän ajattelee vain tanssimista ja tukkaansa.

Dinaa on ihana katsella. Seuraan häntä kaikkialle. Matkin hänen tapaansa liikkua ja toivon, että hän leikkisi kansani ja leikkaisi minulle paperinukkeja niin kuin ennen tai opettaisi uusia juttujaan. Dina suuttuu, kun yritän seurata häntä kylppäriin. Hän sanoo, että tästä lähtien minun pitää käydä suihkussa yksin ja että aikuisten naisten vartalot ovat salaisia.

Salaisia? Miksi Dinan vartalo on yhtäkkiä salainen? Ajatus piinaa minua. Äiti on sanonut, että lapset eivät saa nähdä aikuisen alastonta ruumiista. Se on jumalan laki. Äiti on kertonut miehestä, joka halusi nähdä jumalan kasvot mutta jota varotettiin, että näky veisi häneltä järjen. Siksi lapset eivät saa nähdä aikuisia alasti. Siinä on kyse samantapaisesta synnistä.

Näin kuivuuskaudella äiti käy suihkussa monta kertaa päivässä. Kuumuus on läkähdyttävä ja ruumis tuntuu ruti-kuivalta, äiti sanoo. Eräänä lauantaina, kun äiti menee ilta-päivällä suihkuun, käytän tilaisuutta hyväkseni. Pidän kii-rettä toivoen, että jumalan huomio on muualla, esimerkiksi Maissa joka on yksin verannalla. Pelkään että jumala näkee minut ja avaa jalkojeni alle kuilun suoraan helvettiin.

Hiivin äidin ja isän makuuhuoneeseen. Painan kasvot vasten viileää avaimenreikää. Äiti seisoo selkä minuun päin. Selässä ja reisissä on ohuita viivoja kuin äitiä olisi raavitu monta kertaa. Ehkä jokin äidin enon eläimistä? Ehkä äiti makasi liian pitkään jonkin päällä? Tai ehkä jäljet tulivat isoisän piiskasta? Isä on kertonut, että kaikki meidän kokot olivat hyvin ankaria. He oppivat sen lähetyssaarnaajilta. Lisäksi isä hokee, että äitiä olisi täytynyt pitää paremmassa kurissa lapsena, koska katso nyt miten siinä kävi, selittämättä sen enempää. Sinun pitää opettaa heitä, isä muistuttaa äitiä. Silloin äidillä on tapana kertoa meille Musau-tytöstä.

Musau-satu on mianu, sillä vanhemmat opettavat sen avulla meille lapsille, mikä maailmassa on merkittävää. Mianun lopussa on tärkeä laulu, joka lapsen täytyy oppia, jotta hän osaa myöhemmin vastata laulavalle kertojalle. Eräs lapseton nainen meni tapaamaan ndokia, joka antoi hänelle taikavettä. Ndoki kehotti naista muotoilemaan savesta lapsen ja tiput-tamaan saviruumiiseen taikavettä, kunnes se heräisi eloon.

Mutta kun lapsi oli kerran herännyt, sen piti ehdottomasti välttää kosketusta veteen. Nainen noudatti ndokin ohjetta ja sai viimein lapsen, tyttären, jolle hän antoi nimen Musau. Nainen kielsi lasta poistumasta kotoa, sillä maailma on vaarallinen paikka pienelle saviselle tytölle. Kerta toisensa jälkeen äiti muistutti tyttärtään vesikiellosta, koska näki tytön uteliaisuuden ja ikävän. Eräänä päivänä äidin ollessa poissa tyttö uhmasi kieltoa ja meni ulos leikkimään muiden lasten kanssa. Musauilla oli hauskaa, eikä hän ymmärtänyt alkuunkaan, miksi äiti oli pelännyt. Mutta sitten alkoi sataa ja Musau, savea kun oli, liukeni olemattomiin. Kun äiti löysi tyttärensä jäänteet, hän itki, ja se itku oli laulu jota äiti meille lauloi.

»Rakas Musau, rakas Musau», äiti lauloi

»Tuhma lapsi Musau, epäonnen lapsi Musau», me vastasimme

»Varoitin sinua, Musau»

»Tuhma lapsi Musau, epäonnen lapsi Musau»

»Älä lähde kotoa, Musau»

»Tuhma lapsi Musau, epäonnen lapsi Musau»

»Uhmasit minua, Musau»

»Tuhma lapsi Musau, epäonnen lapsi Musau»

»Sinua ei enää ole, Musau»

»Tuhma lapsi Musau, epäonnen lapsi Musau»

Äiti hyräilee kääntyessään ympäri. Aivan kuin hän kuulisi ajatukseni ja hyräilee siksi Musau-laulua. Äidin ihossa on viivoja myös etupuolella. Hän valaa kauhalla vettä päälleen. Äidillä on rinnat, ne minä olen nähnyt hänen imettäessään Maita. Ne riippuvat vatsalla, jossa on samanlaisia jälkiä kuin hakku tekee maahan. Äidin ruumiissa on paljon viivoja, aivan

kuin joku olisi piirtänyt häneen. Mustia viivoja vatsan alla kasvavaan tuuheaan mustaan karvaan saakka. Miksi äidillä on karvaa vatsan alla? Miksei kukaan ole kertonut sitä minulle? Sekö on naisen ruumiin salaisuus? Milloin minun on tarkoitus kuulla asiasta?

Kiirehdin takaisin verannalle toivoen, että Zuri on vielä vessassa. Mutta hän on palannut. Hän läimäyttää minua korville.

»Ilkeä tyttö, et olisi saanut jättää siskoasi yksin verannalle!«

Pidättelen itkua, koska jos itken, äiti kysyy syytä ja saa tietää, että jätin siskon apinoiden vietäväksi. Jos itken ja äiti kysyy syytä, hän saa ehkä tietää myös, että katselin salaa hänen alastonta ruumistaan ja karvoja vatsanpohjassa ja että päässäni pyörii nyt paljon kysymyksiä.

Ajattelen asiaa iltaan saakka, jolloin äiti tulee kuistille syömään punaisia kiviä. Ne halkeavat, kun niitä puraisee, ja ne maistuvat turpeilta kuin jokainen puraisu veisi suussa liikaa tilaa. Mai kävelee hassulla takaperoistyyllillään, ja äiti pitää häntä loitolla verannan kaiteesta.

»Mai, älä mene liian lähelle«, äiti sanoo kerta toisensa jälkeen.

Minä istun äidin vieressä ja kääntelen ja vääntelen kysymystä päässäni.

Lopulta en pysty enää hillitsemään itseäni.

»Äiti, miksi joillakin kasvaa karvaa siellä alhaalla?«

Äiti laskee punaisen kiven kädestään ja katsoo minua.

»Mistä sinä tiedät, että siellä kasvaa karvaa?«

Saan ajatuksen ja nostan hametta ja osoitan itseäni.

»Tänne on kasvamassa karvaa, siksi minä vaan ihmettelin.«

»Laske hame alas«, äiti sanoo ja vetäisee hameenhelmaa.

»Noin ei saa tehdä! Se on syntiä.«

»Mutta äiti, minä haluan oikeasti tietää, koska sinne on tulossa karvoja.« Mutta äiti ei usko minua, enkä ymmärrä miksi. Minähän näen haituvia vatsani alla. Täytyyhän niiden olla alku sinne kasvavalle valtavalle karvamäärälle. Miksei äiti usko minua?

»Jos joku aikuinen näyttää sinulle ruumiinsa, juokse heti kertomaan siitä minulle, onko selvä?«

Minä nyökkään.

VOIKO LAPSI PELASTAA PERHEEN?

Adi-tyttö asuu perheineen Dar es-Salaamissa Tansaniassa. Isä pitää kotona ankaraa kuria, ja pian isosisko karkaa pois ja kotiin jää vain sairas Mai, joka on saanut nimensä kongolaiselta isomummulta.

Suulliset sukutarinat ovat perheen rikkaus. Samalla ne siirtävät isomummun kokemat siirtomaa-ajan julmuudet eteenpäin. Lapselle on silti raskaampaa kantaa mukanaan häpeää ja syyllisyyttä. Kun alakerran mies väijyy kotona leikkivä siskoksia, pitää Adin oppia erottamaan, milloin seksi on väärin ja milloin se on erityisen väärin.

1980-luvulle ajoittuva romaani pohtii, miten vanhempi säilyttää yhteyden aikuistuvaan lapseen ja mitä seuraa heräävän seksuaalisuuden vaientamisesta. Vaikka isä haluaa suojella lapsiaan, kantaa Adi jo salaisuuttaan ja etsii sanoja kuvatakseen kaiken tarkasti ja oikein.

9 789523 006072

ISBN 978-952-300-607-2

84.2 | atena.fi